

mindre Vandkraftanlæg, det andet om et større; og saa vidt jeg er i Stand til at skønne, synes det, at det større Vandkraftanlæg i og for sig betyder en større Rentabilitet, hvis Strømmen kan afsættes; og da det mindre i hvert Tilfælde vil forhindre, at det større senere vil kunne bygges, synes det mig, at der ogsaa i den Henseende er Grund til at overveje, om det er betimeligt at bygge det mindre nu, eller om man hellere skal lade Muligheden aaben for det større senere, dersom det viser sig rentabelt og ønskeligt at udbygge større Vandkraftanlæg her i Landet.

I øvrigt skal jeg paa det bedste anbefale dette Lovforslag til devillig Behandling her i Tinget. Lovforslaget er nemlig til Dels en Konsekvens af det, der er sket ved Grænsedragningen. Hvis Grænsen ikke var draget, vilde det have været saadan, at 25 000 ha, der ligger ind under Rudbøl Sydvest-Hjørne, Afvandingskommunen, var pligtige at deltage i Bekostningen. Nu ligger imidlertid de to Trediedele af Kommunen Syd for den nye Grænse, og ved Traktat mellem Danmark og Tyskland om Afvanding af Marsken er disse to Trediedele, der ligger Syd for Grænsen, blevet fritaget for at deltage i Afvandingen; og ikke alene dette, men den Del, der ligger Nord for, eller rettere sagt Danmark, er forpligtet til at erstatte den Skade, der muligvis kan opstaa ved Afvanding af Tønder Marsk. Det er saaledes givet, at Marsken ved Tønder vilde faa en ganske uforholdsmæssig stor Byrde, hvis de nu skulde afvande Marsken ved egen Hjælp, saa meget mere som en stor Del af Vandet fra Marsken Syd for Grænsen gennem Trøherredstrømmen er ledet gennem Vidaaen og derved i højere Grad har vanskeliggjort Forholdene Nord for Grænsen. Jeg finder det derfor ganske naturligt, at Staten herved, gennem Lovforslaget, tager Konsekvensen af Grænsedragningen, Konsekvensen af Traktaten om Afvandingsforholdene i Marsken, og træder til og foreslaar et Statstilskud til denne Afvanding, skønt det ikke er Regelen, at Staten giver Tilskud til Afvanding i Almindelighed. Og jeg paaskønner, at Lovforslaget tager den fulde Konsekvens, og at der foreslaas, at der gives de to Trediedele af Omkostningerne i Konsekvens med, at de to Trediedele af det afgiftspligtige Areal er afskaaret ved Grænsedragningen; og jeg finder det meget imødekommende, at det tillige foreslaas, at Staten skal tilskyde hele Beløbet, der skal bruges til Afvandingsprojektets Gennemførelse, som Laan og paa meget lempelige Vilkaar gennem Afdrag

i en Aarrække. Det vilde være ønskeligt at faa dette Lovforslag gennemført allerede nu, thi det er paakrævet, at der sker en grundig Forbedring af Forholdene dernede, og det er saa meget mere ønskeligt, som en Forbedring af Kulturforholdene i Marsken tillige vil faa stor Betydning for Tønder By, der jo har mistet en stor Del af sit Opland gennem Grænsedragningen. Thi naar Marsken bliver rationelt afvandet, saa det bliver muligt at dyrke Marsken, er der Mulighed for en tættere Bebyggelse, og derigennem kan ogsaa Tønder By faa nogen Erstatning for det Opland, der er tabt ved Grænsedragningen. Da der nu kun er faa Dage tilbage af Rigsdagssamlingen, og da Forslaget maa nærmere overvejes, indser jeg desværre, at det neppe vil være muligt at faa det gennemført. Jeg vil derfor henstille til den højtærede Landbrugsminister, hvis det ikke lykkes at faa Lovforslaget færdigbehandlet i denne Samling, at Ministeren da er villig til og betænkt paa at fremsætte Lovforslaget paa ny i den Sommersamling, som antagelig kommer efter Valget, saadan at der bliver Mulighed for at faa Lovforslaget vedtaget i Sommersamlingen, saa at Arbejdet kan blive paabegyndt snarest muligt. Jeg behøver ikke at tilføje, at de interesserede Lodsejere, de interesserede Kommuner er i høj Grad interesseret i Spørgsmaalet; jeg behøver i den Henseende kun at henvise til, at ved Afstemningen i sin Tid om Projektet stemte 80 af 88 delegerede for Forslaget, og man er rede til at bære den Trediedel af Omkostningerne, som Lovforslaget henlægger til Lodsejerne; saa Beboerne har givet deres Tilslutning og venter kun, at Lovforslaget kan gennemføres jo før jo kærere. Jeg skal hermed anbefale Lovforslaget paa mit Partis Vegne til det høje Tings Velvillie.

Hauge: Det Lovforslag om Afvanding af Marsken ved Tønder, som her er til Behandling, er af den Beskaffenhed, at Rigsdagen kun paa ufuldstændig Maade kan skønne over, hvorvidt Forslaget, som det foreligger, er velbegrunder og dets tekniske Udformning en saadan, at det i enhver Henseende kan staa for en nærmere Prøvelse. Der fordres stor Stedkendskab, megen teknisk Indsigt og Begreb om de specielle lokale Forhold for, at man kan have en virkelig begrundet Mening om Lovforslaget. Et saadant Stedkendskab har jeg ikke, og jeg maa derfor straks erklære, at jeg er ude af Stand til at bedømme Forslaget, særlig naar Talen er om den tekniske Side deraf. Forslaget maa helt og fuldt ud